

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande: Remiss av En ny viltförvaltningslagstiftning (SOU 2025:125)

Naturhistoriska riksmuseet (NRM) har beretts tillfälle att lämna yttrande till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet över den i rubriken angivna remissen.

Om Naturhistoriska riksmuseet

Naturhistoriska riksmuseet är ett forskande museum och en statlig myndighet vars verksamhet omfattar förvaltning, och tillgängliggörande av omfattande naturhistoriska samlingar samt bedriva forskning om universums, jordens och livets uppbyggnad och utveckling, biologiska mångfald, människans biologi samt miljö och landskap. Naturhistoriska riksmuseet ansvarar också för fyra nationella forskningsinfrastrukturer; NORDSIM-Vegacenter, CGI- Center of Genetic Identification, SBDI - Swedish Biodiversity Data Infrastructure (inkl. GBIF-Sweden) och CPG - Center of Paleogenetics (i samarbete med Stockholms Universitet).

Yttrande

Museets yttrande fokuserar på utredningens författningsförslag som rör statens vilt, marina däggdjur, ringmärkning samt särskild utbildning för viss sorts jakt. För övriga delar av betänkandet avstår museet från att yttra sig.

Sammanfattning

Naturhistoriska riksmuseet välkomnar flera av förslagen som rör statens vilt, särskilt tydligare regler om när vilt ska tillfalla staten och en mer enhetlig hantering mellan myndigheter. Samtidigt efterfrågar museet klargöranden kring den skärpta mottagningskyldigheten och möjligheten att avstå från att ta emot vilt när det saknar vetenskapligt värde, särskilt eftersom det enligt förslaget inte tillförs myndigheten nya resurser. Museet lyfter även behovet av att lösa en normkonflikt mellan museilagstiftningen och reglerna om hantering av statens vilt.

För marina däggdjur efterfrågas tydligare formuleringar om valjakt, jakt på moderlösa sälungar avstyrks och vidare betonas att beslut vid sjukdomsutbrott bör

fattas nationellt. NRM stödjer skärpta rapporteringskrav och efterfrågar definitioner av centrala begrepp för att säkerställa korrekt förvaltning.

Museet avstyrker införandet av termen "forskningsjakt" för ringmärkning och vill behålla nuvarande underrättelseskyldighet.

Synpunkter på författningsförslag som rör statens vilt

6 kap. 6 § viltförvaltningslagen

Naturhistoriska riksmuseet bedömer att den föreslagna bestämmelsen är ändamålsenlig. Den föreslagna språkliga utformningen är modernare och bestämmelsen tydliggör att miljö- och viltövervakning utgör legitima skäl. Museet välkomnar förtydligandet att syftet är att säkerställa tillgången till exemplar, och att forskning inte i varje enskilt fall behöver ha behov av det aktuella djuret.

10 kap. 5 § viltförvaltningsförordningen

NRM tillstyrker den föreslagna lydelsen. Bestämmelsen tydliggör att djur av de uppräknade arterna tillfaller staten om de avlivas. Uppdelningen av arterna i tre punkter bedöms förbättra överskådligheten.

10 kap. 6 § viltförvaltningsförordningen

NRM ser mycket positivt på att förslaget tydliggör att myndigheter som beslutar om jakt även får besluta att viltet ska tillfalla staten. I dag gör olika myndigheter olika bedömningar av om detta är möjligt enligt nuvarande reglering, vilket medför merarbete och osäkerhet kring vilket vilt museet har rätt att ta emot. Den nya och enhetliga reglering som nu föreslås bedöms underlätta NRM:s uppdrag som slutmottagare av statens vilt. Museet välkomnar även att förslaget tydliggör att rovdjur som dödas vid skydds jakt för att skydda tamdjur tillfaller staten.

10 kap. 13 § viltförvaltningsförordningen

Enligt utredningens förslag ska Naturhistoriska riksmuseet ta emot och hantera statens vilt. NRM tolkar formuleringen som en skärpning av mottagningsskyldigheten jämfört med motsvarande bestämmelser i 9–10 §§ NFS 2019:5. Förslaget om att länsstyrelser och Naturvårdsverket i större utsträckning ska kunna besluta att vilt tillfaller staten kan också leda till att fler djur skickas till museet. Museet har redan i dag ett utpekat nationellt ansvar för denna hantering, men erhåller inga särskilda statliga medel för uppdraget. NRM noterar att utredningen inte föreslår någon budgetförstärkning men förutsätter att museet kan se över vilka åtgärder som är möjliga om kostnaderna för hantering av vilt ökar.

Mot denna bakgrund efterfrågar NRM en uttrycklig möjlighet att i det enskilda fallet avstå från att ta emot statens vilt. Om djuret exempelvis saknar vetenskapligt värde eller är i för dåligt skick, behöver museet förbehålla sig rätten att, likt i vår övriga verksamhet, gallra och prioritera.

Konflikt mellan museilagstiftningen och 10 kap. 15 § viltförvaltningsförordningen

Förordningen (2017:564) om statliga museers förfoganden över museiföremål reglerar gåvor och destruktion av museiföremål i statliga museers samlingar. Enligt 3 § avses med museiföremål lös egendom som ingår i dessa samlingar. Överlåtelse utan ersättning får endast ske till museer inom det allmänna museiväsendet eller, om föremålet har begränsat kulturhistoriskt och vetenskapligt värde, till vissa andra mottagare.

Enligt den föreslagna lydelsen av 10 kap. 15 § VFF ska den myndighet som förfogar över statens vilt kunna låna ut, sälja, överlåta utan ersättning eller destruera viltet enligt Naturvårdsverkets föreskrifter. För NRM är det dock oklart i vilken utsträckning dessa befogenheter kan utövas, eftersom museilagstiftningen innehåller egna och i vissa fall mer långtgående krav för motsvarande åtgärder. Naturvårdsverket kan inte genom föreskrifter ge museet befogenheter som står i strid med museilagen eller förordningen (2017:564).

För att en normkonflikt ska kunna undvikas behöver det klargöras vid vilken tidpunkt statens vilt som anländer till NRM ska betraktas som museiföremål i museilagens mening. Museet accessionerar inkommande djur löpande, ofta kort efter ankomst, oavsett om något material senare kommer att bevaras. Det är oklart om ett djur blir ett museiföremål vid ankomsten, vid registreringen eller först när det är preparerat och införlivat i samlingarna. Detta påverkar vilket regelverk som styr NRM:s möjligheter att hantera, överlåta eller destruera materialet.

Denna normkonflikt finns redan i dag men blir mer framträdande när bestämmelser om hantering av statens vilt flyttas från föreskriftsnivå till förordningsnivå. Museet efterfrågar därför ett förtydligande av hur de två regelverken ska tolkas i förhållande till varandra.

Synpunkter på författningsförslag som berör marina däggdjur

4 kap. 13 § viltförvaltningslagen - Förbud mot jakt på valar på det fria havet

Naturhistoriska riksmuseet anser att bestämmelsen ska förtydligas så att det klart framgår att jakt på valar inte är tillåten inom Sveriges territorium, inklusive kustnära vatten samt inlandsvatten. Nuvarande formulering kan ge intryck av att förbudet enbart avser jakt från svenskt fartyg eller luftfartyg utanför Sveriges ekonomiska zon. För undvikande av oklarheter bör bestämmelsens räckvidd tydliggöras i lagtexten.

6 kap. § 2 viltförvaltningslagen - Myndighets rätt att avliva vilt

NRM avstyrker att sälungar inkluderas i den föreslagna regleringen om avlivning av moderlösa årsungar. Museet framhåller att sälungar endast är beroende av modern under en begränsad tid efter födseln och är därefter självständiga. Det är

vidare svårt att fastställa om en sälunge är moderlös utan längre tids observation. Mot denna bakgrund, och med hänsyn till svårigheterna att tillämpa bestämmelsen på ett rättssäkert och biologiskt korrekt sätt, anser NRM att jakt inte ska tillåtas under dessa perioder i kutningsområden.

6 kap. § 4 viltförvaltningslagen - Skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av lagen

NRM anser att ansvarsfördelningen vid beslut om skydds jakt i samband med sjukdomsutbrott ska förtydligas. När det gäller utbrott av djursjukdomar hos marina däggdjur, såsom sälar, är det enligt NRM:s mening viktigt att beslut fattas av ansvariga nationella myndigheter som innehar relevant expertis. Det framstår som mindre ändamålsenligt att sådana beslut enbart hanteras på regional nivå.

5 kap. 3 § viltförvaltningsförordningen - Anmälan av jaktresultat

Naturhistoriska riksmuseet stödjer förslaget om skärpta krav på rapportering av fällda eller påskjutna sälar. Den föreslagna tidsramen för anmälan bedöms bidra till en förbättrad uppföljning av jaktuttag och möjliggör en mer effektiv kontroll av fastställda kvoter.

3 kap. 1 § viltförvaltningsförordningen - Förvaltning av stora rovdjur och vissa sälar

NRM anser att begreppet "naturliga utbredningsområden" bör definieras eller förtydligas i lagtexten. Avsaknaden av en tydlig definition kan försvåra tillämpningen av bestämmelsen, särskilt vid bedömningar av arters bevarandestatus och förvaltningsåtgärder. Mot bakgrund av bestämmelsens utformning vill museet särskilt framhålla att förvaltning genom jakt av arter som ännu inte uppnått en utbredning motsvarande sina naturliga utbredningsområden riskerar att stå i strid med bestämmelsens syfte. Detta gäller exempelvis vikare, som i dagsläget inte återtagit hela sitt naturliga utbredningsområde. Motsvarande problematik kan även aktualiseras för gråsäl i södra och sydvästra Östersjön.

3 kap. 18 § viltförvaltningsförordningen - Populationsreglerande jakt på vissa sälar

NRM anser att flera centrala begrepp i bestämmelsen behöver förtydligas. Det gäller särskilt innebörden av vad som utgör en "lämplig lösning" samt vad som avses med att jakten ska genomföras "selektivt". Museet framhåller att olika former av selektiv jakt kan få betydande effekter på populationers struktur och reproduktionsförmåga, vilket i sin tur kan påverka möjligheten att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Således ser NRM vissa risker med populationsreglerande jakt på gråsäl och knubbsäl, vilket gör tydlig reglering central.

5 kap. 10–11 §§ viltförvaltningsförordningen – Anmälningsskyldighet

Naturhistoriska riksmuseet anser att kraven på vilka uppgifter som ska ingå i anmälan bör kompletteras. Utöver de uppgifter som anges i bestämmelsen anser NRM att det av vikt att även biologiska parametrar såsom kroppslängd och späcktjocklek inkluderas vid rapportering av fällda sälar. Sådana uppgifter utgör centrala indikatorer för övervakning av populationernas hälsotillstånd och är av stor betydelse för den vetenskapliga uppföljningen.

Synpunkter på författningsförslag som berör ringmärkning och särskild utbildning för viss sorts jakt

1 kap. § 13 och kap. 11 § 2 viltförvaltningslagen – Ringmärkning

För NRM:s verksamhet inom ringmärkning innebär förslaget till viltförvaltningslag en skärpning av underrättelseskyldigheten samt införandet av termen "forskningsjakt", vilket riskerar att ge en missvisande bild av verksamhetens karaktär.

För att säkerställa språklig tydlighet och undvika missförstånd anser museet att termen "forskningsjakt" gällande ringmärkning ska tas bort, då begreppen "ringmärkning" eller "vetenskaplig fångst" är den terminologi som används av allmänheten, forskare, och tillståndsgivare vid Naturhistoriska riksmuseet.

När det gäller kap. 11 § 2 i förslag till viltförvaltningslag om ringmärkning anser NRM att bestämmelsen om underrättelseskyldighet ska behålla sin nuvarande avgränsning, där underrättelse krävs när ett fångstredskap kan komma att lämnas utan omedelbar tillsyn. Denna formulering balanserar tydligt behovet av information till jakträttshavaren med ringmärkningsverksamhetens praktiska förutsättningar.

7 kap 3 § viltförvaltningslagen – Krav på särskild utbildning vid jakt

NRM bedömer att den föreslagna bestämmelsen om krav på särskild utbildning för viss sorts jakt eller jaktmedel riskerar att skapa oklarhet kring vad som faktiskt omfattas av kravet. I nuvarande ordning ingår även prov i kunskaper och praktisk skjutförmåga, och det bör tydliggöras att detta fortsatt kan krävas när det är motiverat. Det bör även framgå tydligare vilka typer av jakt som omfattas av utbildningskravet samt i vilka fall sådana krav inte är aktuella. Ett sådant förtydligande skulle minska risken för missförstånd och underlätta tillämpningen för både myndigheter och jägare.

Ärendets handläggning

I detta ärende har överintendenten Lisa Månsson beslutat. Föredragande har varit handläggare Susanne Wallgren, Enheten för samordning, utredning och förvaltning. I handläggningen har avdelningscheferna Pär Rådling, Avdelningen för verksamhetsstöd, Anna Nilsson, Avdelningen för Natur- och miljöövervakning och tillförordnad avdelningschef Kjell Arne Johansson, Avdelningen för forskning och samlingar deltagit, samt enhetscheferna Tove Rosenblom, Enheten för miljöanalys och -forskning, Tenna Toftegaard, Enheten för populationsanalys och -övervakning, Emelie Endrésen, Enheten för ringmärkning och palynologi, Eric De Groat, Enheten för samordning, utredning och förvaltning och biträdande enhetschef Liv Hibner, Enheten för zoologi, deltagit. I beredningen har intendent Anna Roos, Enheten för miljöanalys och -forskning, intendent Mariana Macieira, Enheten för miljöanalys och -forskning, förste assistent Linnea Cervin, Enheten för miljöanalys och -forskning, samt förste assistent Anna Lotsander, Enheten för zoologi, ingått.

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET

Lisa Månsson

Susanne Wallgren